

УДК 351

JEL: O1

DOI: 10.35774/rarrpsu2025.30.038

**Арсеній ВАСІН,**

аспірант кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу,  
Західноукраїнський національний університет,  
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46009, Україна.  
тел. 095-511-99-40 e-mail: vasinarsenii@gmail.com  
ORCID ID: 0009-0007-8028-6991

## **СУТНІСНІ ІМПЕРАТИВИ ТА МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ІНФРАСТРУКТУРНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ**

### **АНОТАЦІЯ**

**Вступ.** Визначальна роль інфраструктурного сектору у формуванні інституційного середовища регіональної економіки та ускладнення його розвитку в умовах воєнного часу актуалізує необхідність удосконалення публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки регіонів.

**Мета** – розкриття сутнісних імперативів публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки регіону та визначення підходів до вироблення публічно-управлінських впливів на формування регіонального інфраструктурного середовища з врахуванням сучасних викликів.

**Методи дослідження.** Використано методи аналізу і синтезу, систематизації, структурно-функціонального аналізу, узагальнення.

**Результати.** Обґрунтовано роль інфраструктурного забезпечення у формуванні інституційного середовища розвитку регіональної економіки. Виокремлено завдання модернізації інфраструктури регіонів. Обґрунтовано необхідність вироблення адаптивних управлінських механізмів розв'язання інфраструктурних проблем регіонів з врахуванням їх особливостей. Визначено інституційний базис публічного управління розвитком інфраструктури регіонів в рамках трирівневої моделі стратегічного планування. Наведено цільові орієнтири, які виступають імперативами вироблення механізмів публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки регіонів. Визначено завдання регіональної інфраструктурної політики та підходи до їх реалізації.

**Висновки.** Вироблення й реалізація механізмів публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки регіонів має базуватись на ефективній взаємодії органів влади різних рівнів, що дозволило б враховувати загальнодержавні, регіональні, місцеві інтереси; якомога повніше використовувати допомогу міжнародних інституцій; ефективно залучати потенціал територіальних громад у процеси розвитку інфраструктури регіонів.

**Ключові слова:** Інфраструктурне забезпечення, публічне управління, економіка регіонів, регіональна інфраструктура, інфраструктурний сектор.

**Формули: 0, рис.: 0, табл: 0, бібл.:10.**

**Arsenii VASIN**

**ESSENTIAL IMPERATIVES AND MECHANISMS OF PUBLIC GOVERNANCE OF  
INFRASTRUCTURAL SUPPORT FOR REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT**

### **ABSTRACT**

**Introduction.** The pivotal role of the infrastructure sector in shaping the institutional environment of the regional economy, along with the growing challenges to its development under wartime conditions,

highlights the need to improve public governance of infrastructural support for regional economic development.

**Purpose.** The study aims to explore the essential imperatives of public governance of infrastructural support for regional economic development and to define approaches for developing public management strategies to shape the regional infrastructure environment, taking into account current challenges.

**Research methods.** The study employs methods of analysis and synthesis, systematization, structural-functional analysis, and generalization.

**Results.** The role of infrastructural support in shaping the institutional environment for regional economic development has been substantiated. The key tasks for modernizing regional infrastructure are outlined. The necessity of developing adaptive management mechanisms to meet regional infrastructural challenges, taking into account their specific features, has been justified. The institutional basis of public governance for regional infrastructure development within a three-level strategic planning model has been defined. Target benchmarks serving as imperatives for developing public governance mechanisms of infrastructural support for regional economic development are presented. The tasks of regional infrastructure policy and approaches to their implementation have been identified.

**Conclusions.** The development and implementation of public governance mechanisms for infrastructural support of regional economic development should be based on effective interaction between authorities at different levels. This approach would ensure the consideration of national, regional, and local interests, enable the fullest possible use of support from international institutions, and effectively engage the potential of territorial communities in the processes of regional infrastructure development.

**Keywords:** Infrastructural support, public governance, regional economy, regional infrastructure, infrastructure sector.

**Formulas: 0, fig.: 0, tabl.: 0, bibl.: 10.**

**Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями.** Зосередження економічного потенціалу на рівні регіонів, визначальна роль регіональних соціально-економічних систем у забезпеченні досягнення загальнодержавних цілей, значна прив'язка соціальних й економічних процесів до регіональних особливостей актуалізують необхідність посилення уваги до інфраструктурного забезпечення розвитку економіки регіонів. Інфраструктурна підсистема виступає відправною умовою формування структурних характеристик регіональної економіки, підвищення її стійкості й конкурентоспроможності, залучення потенціалу територій у процеси соціально-економічного розвитку, створення інституційного середовища здійснення інвестиційної діяльності й формування інвестиційної привабливості регіону, розвитку людського й соціального капіталів.

Наслідки війни росії проти України, що спричинили й зумовлюють значні людські жертви та втрати людського капіталу, посилення загроз національній безпеці, припинення діяльності бізнесових структур й зменшення підприємницької активності, поглиблення структурних диспропорцій в економічних системах всіх рівнів, пошкодження й знищення об'єктів інфраструктури, є викликом розвитку регіонів, адекватне реагування на який вимагає вироблення дієвих механізмів публічного управління інфраструктурним забезпеченням їх економічного розвитку.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Питання управління розвитком окремих складових інфраструктурного забезпечення економіки регіонів досліджували у своїх наукових працях О. Василюк, І. Вахович, В. Герцег, Г. Грозова, В. Довгань, В. Дубницький, Я. Калата, І. Кирик, А. Максименко, О. Назаркевич, Р. Ободець, Х. Притула, Ю. Погуляйко, О. Радченко, С. Федулова та інші. Попри значний науковий доробок вчених, питання забезпечення комплексного оновленого розвитку інфраструктури регіонів, орієнтованого на створення умов підвищення стійкості та розвитку регіональної економіки через вироблення ефективних механізмів публічного управління вимагають поглибленого наукового обґрунтування з урахуванням сучасних викликів.

**Формулювання цілей статті.** Метою статті є дослідження сутнісних імперативів публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки регіону та визначення підходів до

вироблення публічно-управлінських впливів на формування регіонального інфраструктурного середовища з врахуванням викликів воєнного часу та післявоєнного оновлення.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Розкриття нових можливостей для підвищення стійкості регіональних економічних систем до викликів середовища їх функціонування й розвитку в умовах війни й повоєнного часу значною мірою пов'язується з інфраструктурним забезпеченням, яке покликане відіграти відправну роль в збереженні й залученні потенціалу територій в процесі оновленого розвитку регіонів й країни загалом.

Інфраструктурне забезпечення розвитку регіональної економіки формують інституції інфраструктурного сектору, який є її складовою підсистемою і пропонує комплекс послуг суб'єктам економічної діяльності, які визначають умови їхнього функціонування й розвитку.

Як об'єкт управлінського впливу, інфраструктурне забезпечення розвитку економіки регіонів є складною системою, до якої входить значна кількість інституцій та об'єктів різних форм власності й видів діяльності, що розташовані на певній території і за функціональною ознакою узагальнено можуть бути представлені в розрізі таких основних видів інфраструктури як:

- виробнича інфраструктура (транспорт, зв'язок, енергетика, водопостачання, екологічна інфраструктура);
- соціальна інфраструктура (освіта, охорона здоров'я, наука, соціальний захист, культура);
- інституційна інфраструктура (організаційно-правова (послуги органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій); фінансово-кредитна (банківські установи, страхові компанії, кредитні спілки, інвестиційні фонди); організаційно-технічна (товарні біржі, торгові доми, торгово-промислові палати, франчайзингові компанії, лізингові компанії, гарантійні фонди); інформаційна інфраструктура (бізнес-інкубатори, бізнес-центри, аудиторські фірми, технопарки, науково-дослідні установи, рекламні фірми, консалтингові фірми, маркетингові фірми).

Регіональна інфраструктура закладає базис налагодження, підтримання й розвитку зв'язків між суб'єктами економічних відносин, що зумовлюють відтворювальні процеси в регіональній соціально-економічній системі.

Науковці наголошують, що «інфраструктура в будь-якій просторовій економічній системі є найважливішою умовою її відтворення. Поза інфраструктурою воно неможливо, а якість управління інфраструктурою має суттєвий вплив на його ефективність. Розширене регіональне відтворення в умовах постійного динамічного оновлення обумовлює необхідність адекватного вдосконалення інфраструктури, оскільки вона є його ендегенним фактором» [1].

З огляду на визначальну роль інфраструктурного забезпечення у досягненні цілей збалансованого розвитку регіонів в умовах повоєнного оновлення, формуванні їхніх конкурентних переваг, залученні економічного потенціалу в процеси регіонального розвитку, з одного боку, та необхідність усунення значних руйнувань й пошкоджень об'єктів інфраструктури, як наслідків повномасштабної війни, із залученням значних обсягів ресурсів для цього, посилення безпекових аспектів у функціонуванні інфраструктурних інституцій – з іншого, актуалізується необхідність вироблення дієвих механізмів публічного управління інфраструктурним сектором регіональної економіки.

У цьому контексті інфраструктурне забезпечення має виступити цілеспрямованим процесом відновлення пошкоджених інфраструктурних об'єктів, окреслення напрямів їхнього оновленого модернізаційного розвитку, підвищення спроможності інфраструктурного регіонального комплексу, сформувати інституційну площину активізації економічної діяльності на території регіону. Серед завдань, на вирішення яких повинна спрямовуватись модернізація інфраструктури економічного розвитку регіонів у поствоєнний період, науковці виокремлюють такі як: «1) забезпечення життєдіяльності регіональних соціально-економічних систем; 2) стимулювання розвитку регіональної економіки на інноваційних засадах; 3) формування цілісної системи ефективної взаємодії між елементами регіональної соціально-економічної системи за формулою «наука-бізнес-влада» для сполучення наукової ідеї з її практичним втіленням і споживачами; 4) забезпечення можливості реалізації інноваційних проєктів, пришвидшення здійснення

інноваційних перетворень, оптимізація їх вартості, підвищення результативності і масштабності; 5) забезпечення дифузії інновацій» [2]. Вирішення цих завдань є викликом для публічного управління, адекватне реагування на який має базуватись на врахуванні: багатофункціональності та багатокомпонентності сектору регіональної інфраструктури; місця й ролі кожного її виду у формуванні загальних інституційних умов розвитку регіональної економіки; характерних особливостей функціонування й розвитку інфраструктурних інституцій; специфіки територій та громад, сформованої певною сукупністю соціальних, економічних, екологічних, безпекових, просторових особливостей; завдань, що необхідно реалізувати для досягнення повноцінної євроінтеграції.

Наслідки війни зумовили формування тенденцій й проблем розвитку регіонів, які як безпосередньо, так і опосередковано впливають на інфраструктурне забезпечення економіки останніх й виступають викликами для публічно-управлінської системи. При актуалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки Міністерством відновлення акцентовано увагу на таких з них:

- збройна агресія РФ, тимчасова окупація частини території України та втрата інституційної спроможності влади на місцевому рівні, що зумовили руйнування інженерних мереж, соціальної інфраструктури, житлового фонду, знищення дорожньої інфраструктури, погіршення якості та доступності адміністративних та інших публічних послуг;
- збільшення кількості територій, що потребують державної підтримки внаслідок руйнації інфраструктури, втрати економічного потенціалу, активів територіальних громад;
- знищення та значні пошкодження інфраструктури, її невідповідність актуальним потребам людини, економіки та вимогам безпеки, нестача інфраструктурних об'єктів в регіонах, що прийняли значну кількість внутрішньо переміщених осіб;
- різкі просторові та структурні зміни в економіці, втрата експортного потенціалу регіонів, деіндустріалізація східних регіонів та зміна структури економіки західних, під значним впливом релокації понад 800 підприємств;
- втрата людського капіталу та прискорення депопуляції, скорочення народжуваності, тривалості життя, зростання рівня смертності;
- зміна клімату та погіршення екологічної ситуації внаслідок бойових дій на території України;
- неготовність системи управління регіональним розвитком до процедур та кращих практик ЄС [3].

За умов складної ситуації в країні загалом та поглиблення кризових явищ у всіх сферах суспільної життєдіяльності зокрема актуалізується необхідність вироблення й реалізації адаптивних управлінських механізмів вирішення інфраструктурних проблем регіонів та формування якісних характеристик інфраструктури, які б закладали підґрунтя оновленого розвитку регіональної економіки в повоєнний період на основі врахування специфіки функціональних типів територій. Відповідно до Закону України «Про засади державної регіональної політики» такими функціональними типами територій є: території відновлення; регіональні полюси зростання; території з особливими умовами для розвитку; території сталого розвитку [4].

Інституційний базис публічного управління інфраструктурним забезпеченням економіки регіонів закладає законодавчо закріплена трирівнева модель стратегічного планування, що передбачає узгоджене розроблення й реалізацію державної стратегії регіонального розвитку, регіональних стратегій розвитку й стратегій розвитку територіальних громад та цим самим формує підґрунтя реалізації механізму багаторівневого управління процесами інфраструктурного розвитку регіонів.

Використання такого підходу створює передумови цілеспрямованої діяльності владних інституцій всіх рівнів на засадах синергії та комплементарності, залучає потенціал територіальних громад й територій в процеси вирішення назрілих завдань інфраструктурного забезпечення регіонального економічного розвитку, виробляє чіткі механізми узгодження загальнодержавних й регіональних інтересів.

Одним з основних пріоритетів Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки [5], актуалізованої відповідно до викликів післявоєнного оновлення та набуття Україною статусу кандидата на членство в ЄС визначено «відновлення та розвиток інфраструктури, зокрема інфраструктури електронних комунікаційних мереж на принципах прозорості, підзвітності, сталості, інклюзивності, енергоефективності, адаптації до зміни клімату, захищеності та стійкості до безпекових загроз та економічної доцільності» [5]. З огляду на взаємопов'язаність економічної і соціальної складової регіонального розвитку, а також посилення сервісної функції владних структур та їхньої ролі в інституційній інфраструктурі очевидним є орієнтація всіх трьох стратегічних цілей Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки на формування інфраструктурного забезпечення економічного розвитку регіонів. При цьому державна регіональна політика щодо підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів передбачає формування інфраструктури, стійкої до безпекових, соціальних та економічних викликів, і реалізацію комплексу завдань за такими напрямками: транспортна інфраструктура; комфортні громади; енергетична інфраструктура; цивільний захист та безпека громадян. Завдання, спрямовані на відновлення та створення інфраструктурних об'єктів, визначені в межах цілі державної регіональної політики «Сильна, спроможна та конкурентоспроможна регіональна економіка». Реалізацію цілей і завдань формування інфраструктурного середовища регіонального економічного розвитку, окреслених Стратегією, мають забезпечити публічно-управлінські механізми, розроблені в рамках реалізації стратегічних та програмно-планових документів на регіональному й локальному рівні, відповідно до принципу координації – взаємозв'язку та узгодженості довгострокових стратегій, планів і програм розвитку на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Цілеорієнтація й підходи до реалізації механізмів публічного управління процесами інфраструктурного оновлення економіки України загалом, і регіональної економіки в її системі визначені Планом Відновлення України [6]. Проривний характер Плану закладається через основні цілі, якими є паралельне забезпечення стійкості, відновлення й модернізації систем життєдіяльності й розвитку країни з урахуванням специфіки ситуації в регіонах. Важливим моментом, що має закласти методологічне підґрунтя такої цілереалізації, є задекларовані регіонально-сфокусований та параметричний підходи до впровадження публічно-управлінських механізмів, а також такі засадничі принципи, як негайний початок, поступовий розвиток; нарощування справедливого добробуту; інтеграція в ЄС; відбудова кращого, ніж було; стимулювання приватних інвестицій та підприємництва. З 15 національних програм Плану Відновлення 9 включають проєкти, спрямовані на відновлення, створення й модернізацію інфраструктурного забезпечення економіки регіонів: «Відбудова чистого та захищеного середовища», «Підвищення стійкості інтегрованої енергетичної системи», «Поліпшення бізнес-середовища», «Усунення вузьких місць у логістиці з ЄС», «Поліпшення сполучення в Україні шляхом модернізації логістики», «Велике будівництво житла та модернізація інфраструктури», «Модернізація соціальної інфраструктури», «Розвиток системи освіти», «Модернізація системи охорони здоров'я» [6].

Імперативами публічного управління інфраструктурним забезпеченням економіки виступають індикатори реалізації реформ у Плані для Ukraine Facility [7], які закладають підґрунтя відновлення й розвитку економіки, інтеграції України в європейську спільноту і є основою для фінансової підтримки України від Європейського Союзу. Перед владними структурами загальнодержавного й регіонального рівнів постає виклик щодо забезпечення ефективної реалізації реформ, які фінансуються ЄС і розширюють можливості для модернізаційних перетворень в інфраструктурному забезпеченні розвитку економіки на всіх рівнях за такими напрямками: людський капітал (інвестиції в освіту, інвестиції в соціальну інфраструктуру); енергетичний сектор (інвестиції в енергетичну інфраструктуру); транспорт (розвиток експортно-логістичного потенціалу України, покращення судноплавства та портівих послуг, інвестиції в транспортну інфраструктуру); цифрова трансформація (безпечна та ефективна цифрова інфраструктура, цифровізація публічних послуг). Вироблення центральними й місцевими органами влади на засадах координації і партнерства ефективних публічно-управлінських механізмів реалізації завдань реконструкції та модернізації інфраструктури, окреслених Планом для Ukraine Facility, дозволить сформувати передумови

відновлення й активізації економічної діяльності в регіонах, налагодити економічні відносини й знизити витрати суб'єктів господарювання, залучити потенціал територій в процеси відбудови й оновленого розвитку.

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки, План Відновлення України, План для Ukraine Facility є інструментами цілеспрямованого, координаційного, стимуляційного впливу держави на процеси інфраструктурного забезпечення регіонального економічного розвитку, які визначають загальні орієнтири забезпечення розвитку інфраструктури відповідно до її функціонального навантаження та особливої ролі щодо формування імпульсів активізації економічної діяльності і передбачають застосування управлінських важелів з врахуванням особливостей функціональних типів територій, в інтересах яких вони реалізуються.

Вироблення механізмів публічного управління розвитком інфраструктури на регіональному рівні зорієнтоване на реалізацію цілей і завдань, визначених у стратегіях розвитку регіонів, які узгоджені із стратегічними цілями і пріоритетами Державної стратегії регіонального розвитку України. Аналіз стратегій розвитку областей України показав, що у кожній з них питання розвитку виробничої й соціальної інфраструктури винесені в ранг стратегічних або оперативних цілей та відображають специфіку потенціалу територій, враховують потреби розвитку територіальних громад регіону.

За цих умов вироблення й реалізація регіональної інфраструктурної політики має передбачати запровадження дієвих координаційних механізмів забезпечення узгодженої діяльності центральних, регіональних, місцевих органів влади, що дозволило б ефективно поєднати підходи «знизу – верх» і «зверху – вниз», врахувати загальнодержавні, регіональні інтереси й інтереси територіальних громад при реалізації інфраструктурних проєктів, якомога повніше використати можливості пропонуваної технічної й фінансової підтримки відновлення й розбудови інфраструктурного сектору з боку Європейського Союзу та міжнародних інституцій.

В умовах викликів воєнного та повоєнного часу, динамічного розвитку технологій у всіх видах інфраструктури, реалізації процесів конвергенції інфраструктурних секторів України та ЄС в рамках євроінтеграції, обмеженості фінансових ресурсів та часу на оновлення інфраструктурного забезпечення економіки регіонів та його орієнтації на формування стимулів підприємницької динаміки та врахування майбутніх потреб і можливостей розвитку територій і громад перед місцевими органами влади постає завдання виробити й реалізувати адаптовану регіональну інфраструктурну політику як складову регіональної політики.

Серед основних завдань регіональної інфраструктурної політики слід виокремити:

- забезпечення розвитку складових інфраструктурного сектору регіону відповідно до індикаторів, визначених Стратегією сталого розвитку України на 2021-2030 роки;
- адаптацію механізмів публічно-управлінського впливу на розвиток інфраструктурного забезпечення до регіональної специфіки на основі діагностики потенціалу та врахування стратегічних цілей розвитку регіону;
- забезпечення збалансованого спрямування інвестицій у виробничу, соціальну, екологічну, інноваційну інфраструктуру й сприяння на цій основі збалансованому регіональному розвитку;
- створення сприятливого інфраструктурного середовища формування центрів зростання, підвищення інвестиційної привабливості й конкурентоспроможності регіону;
- узгодження секторальних та регіональної політик з метою інтегрованого розвитку інфраструктурного забезпечення регіонів;
- реалізацію принципу субсидіарності при забезпеченні інфраструктурних потреб територій та територіальних громад;
- запровадження дієвих механізмів координації діяльності регіональних органів управління й органів місцевого самоврядування при вирішенні завдань інфраструктурного розвитку територій;
- сприяння розвитку співробітництва територіальних громад регіону в питаннях реалізації інфраструктурних проєктів;

- забезпечення стійкості інфраструктурного комплексу регіону як його спроможності відновлюватися, модернізуватися, реагувати на виклики, готуватися до нових вимог, пропонувати нову якість послуг;

- запровадження механізмів розширення можливостей залучення інвестицій в розвиток інфраструктурного сектору регіону.

Базуючись на просторовому підході до розвитку, інфраструктурний сектор здійснює значний вплив на формування й використання потенціалу територіальних громад. Інституційне закріплення територіальних громад в трирівневій моделі стратегічного планування, коли стратегії їх розвитку набули обов'язкового статусу і мають бути узгоджені з регіональними стратегіями розвитку, відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій» [8], формує передумови інтеграції зусиль регіональних органів управління й органів місцевого самоврядування щодо реалізації завдань інфраструктурного забезпечення економічного розвитку при виробленні стратегічних програмних документів.

Розширення повноважень та зміцнення автономії місцевого самоврядування в процесі децентралізації, обмеженість ресурсів територіальних громад для інвестування великих інфраструктурних проєктів актуалізують питання вироблення дієвих управлінських механізмів адаптивного залучення потенціалу територіальних громад в процеси розвитку інфраструктурного забезпечення регіональної економіки. У цьому зв'язку слушними є рекомендації представників експертного середовища стосовно того, що «потрібно зосередитися на комунікації, формуванні спільного розуміння потреб і пріоритетів розвитку, підтримці розробки політики та розвитку управлінського потенціалу на місцевому рівні, а також на підтримці місцевих (низових) ініціатив розвитку» [9].

Підґрунтям вироблення ефективних механізмів управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки регіонів в умовах багаторівневого врядування має виступати дієва взаємодія владних структур всіх рівнів у вертикальній та горизонтальній площині при адаптивному координаційному впливові центральних органів влади, активному прояві ініціативи й представленні інтересів територій та територіальних громад щодо розвитку інфраструктурного середовища економічного розвитку місцевими органами влади.

З метою узгодження позицій й об'єднання ресурсів територіальних громад для вирішення завдань розвитку інфраструктури важливим є вироблення й реалізація дієвих координаційних механізмів обласними радами та обласними військовими адміністраціями із залученням агенцій регіонального розвитку та громадських організацій. Використання координаційних механізмів має набути пріоритетності при визначенні завдань інфраструктурного розвитку, які ефективно можуть бути вирішені при об'єднанні ресурсів на засадах міжмуніципальної співпраці; формуванні планів просторового розвитку регіонального інфраструктурного сектору; залученні територіальних громад до реалізації регіональних програм розвитку інфраструктури; підвищенні інституційної спроможності територіальних громад готувати якісні інфраструктурні проєкти, які могли б претендувати на інвестиційну підтримку міжнародних фінансових інституцій; укладанні муніципальних угод на відновлення й розвиток інфраструктури в рамках багаторівневої європейської моделі фінансування.

Розвиток інфраструктури територіальних громад має орієнтуватися на розширення можливостей їхнього економічного розвитку, підвищення інвестиційної привабливості, стійкості та конкурентоспроможності, що обумовлює необхідність посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування щодо вирішення сукупності публічно-управлінських завдань:

- діагностики рівня інфраструктурного забезпечення територіальної громади та прогнозування його розвитку в орієнтації на досягнення стратегічних цілей місцевого соціально-економічного розвитку;

- визначення пріоритетів розвитку базової, інвестиційної, інноваційної інфраструктури з врахуванням впливу загальнодержавних й регіональних чинників;

- розроблення й реалізації стратегій інфраструктурного забезпечення місцевого економічного розвитку;
- просторового планування розвитку інфраструктурного сектору;
- обґрунтування доцільності вирішення інфраструктурних потреб територіальної громади з використанням механізмів міжмуніципального співробітництва та формування організаційно-функціонального забезпечення їх реалізації;
- залучення потенціалу підприємницького сектору в процеси інфраструктурного оновлення територіальних громад на засадах публічно-приватного партнерства;
- реалізації інфраструктурних проєктів з використанням сучасних технологій;
- залучення інвестицій у відбудову й модернізацію інфраструктурних об'єктів;
- розвитку інфраструктури безпеки.

Важливим аспектом вироблення механізмів публічного управління інфраструктурним забезпеченням місцевого економічного розвитку, на чому наголошують представники експертного середовища, є врахування таких факторів: інфраструктурних потреб потенційних стратегічних інвесторів, які інвестуватимуть у пріоритетні для громади сектори економіки; прогнозних бюджетних можливостей територіальної громади в середньостроковій перспективі; перспектив державної підтримки; потенційних можливостей залучення зовнішніх ресурсів, включно з коштами програм ЄС, донорів, міжнародних фінансових організацій [10].

Формування дієвих організаційно-функціональних механізмів управління інфраструктурним забезпеченням економічним розвитком територіальних громад закладає базис ефективного розвитку інфраструктурного комплексу регіону на засадах синергії, комплементарності й територіального підходу.

**Висновки.** Ефективне функціонування й розвиток економіки регіонів значною мірою визначається її інфраструктурним забезпеченням, яке є складною системою, що включає численну сукупність інфраструктурних інституцій та об'єктів різних форм власності й видів діяльності, які зумовлюють відтворювальні процеси в регіональній соціально-економічній системі. Значні руйнування інфраструктури внаслідок війни та її визначальна роль в оновленому розвитку регіонів актуалізують необхідність вироблення дієвих механізмів публічного управління інфраструктурним сектором регіональної економіки з врахуванням специфіки функціональних типів територій та в рамках трирівневої моделі стратегічного планування. Такий підхід формує підґрунтя реалізації механізму багаторівневого управління процесами інфраструктурного розвитку регіонів на засадах узгодження загальнодержавних, регіональних й місцевих інтересів. Імперативами публічного управління розвитком інфраструктури регіонів виступають цілі актуалізованої, відповідно до викликів післявоєнного оновлення та євроінтеграційних орієнтирів, Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, Плану Відновлення України, індикатори реалізації реформ у Плані для Ukraine Facility. У межах вироблення й реалізації механізмів публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки регіонів важливою є дієва координація й забезпечення узгодженої діяльності центральних, регіональних, місцевих органів влади, що дозволило б ефективно поєднати підходи «знизу – верх» і «зверху – вниз», врахувати загальнодержавні, регіональні інтереси й інтереси територіальних громад при реалізації інфраструктурних проєктів, якомога повніше використати можливості технічної й фінансової підтримки відновлення й розбудови інфраструктурного сектору, запропоновані Європейським Союзом та міжнародними інституціями. З огляду на значний вплив інфраструктурного сектору на формування й використання потенціалу територіальних громад важливою є інтеграція зусиль регіональних органів управління й органів місцевого самоврядування щодо реалізації завдань інфраструктурного забезпечення економічного розвитку при виробленні місцевих стратегічних програмних документів, координаційних механізмів адаптивного залучення потенціалу територіальних громад в процеси розвитку інфраструктурного забезпечення регіональної економіки. Розвиток інфраструктури територіальних громад як важливого чинника розширення їх можливостей, підвищення інвестиційної привабливості, стійкості, конкурентоспроможності й складової регіонального інфраструктурного комплексу має забезпечуватись через посилення

інституційної спроможності органів місцевого самоврядування та вирішення завдань інфраструктурного забезпечення місцевого економічного розвитку. Значні можливості розвитку інфраструктурного забезпечення післявоєнного оновлення економіки регіонів пов'язані із залученням у цей процес потенціалу бізнесових структур, що може бути предметом подальших досліджень.

### Література

1. Дубницький В. І., Федулова С. О., Василюк О. В. Регіональна інфраструктура: модернізація, пріоритети та перспективи розвитку. Проблеми економіки. 2017. № 2. С.162.
2. Вахович І. М., Погуляйко Ю. М. Інфраструктурна модернізація економіки регіонів України: теоретико-методологічне підґрунтя та інституційні засади. Економіка та суспільство. 2022. №46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-71>
3. Оновлена Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки: ключові аспекти. URL: <https://mtu.gov.ua/files/Avto/%D0%94%D0%BE%>
4. Про засади державної регіональної політики. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
5. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 р. № 940). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#n11>
6. План Відновлення України. URL: <https://salo.li/CB8aa5A>.
7. План для Ukraine Facility 2024-2027. Ukrainefacility: сайт. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text>
9. Координація процесу відбудови та відновлення з політикою регіонального розвитку в Україні. Аналітичний документ. Травень 2023 року. <https://salo.li/4F9C8FF>.
10. Федюк В. Місцевий економічний розвиток: чому важливо розвивати інфраструктуру. URL: <https://www.prostir.ua/?library=mistsevyj-ekonomichnyj-rozvytok-chomu-vazhlyvo-rozvyvaty-infrastrukturu>

### References

1. Dubnyskyi V.I., Fedulova S.O., Vasyliuk O.V. (2017). Rehionalna infrastruktura: modernizatsiia, priorytety ta perspektyvy rozvytku [Regional infrastructure: modernization, priorities, and development prospects]. Problemy ekonomiky. 2017. № 2. P.162.
2. Vakhovych I. M., Pohuliaiko Yu. M.(2022). Infrastrukturna modernizatsiia ekonomiky rehioniv Ukrainy: teoretyko-metodolohichne pidgruntia ta instytutsiini zasady [Infrastructural modernization of Ukraine's regional economies: theoretical and methodological foundations and institutional principles]. Ekonomika ta suspilstvo. 2022. №46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-71>
3. Onovlena Derzhavna stratehiia rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 roky: kliuchovi aspekty [Updated State Strategy for Regional Development for 2021-2027: key aspects.]. URL: <https://mtu.gov.ua/files/Avto/%D0%94%D0%BE%>
4. Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky. Zakon Ukrainy [On the Fundamentals of State Regional Policy. Law of Ukraine].URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
5. Derzhavna stratehiia rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 roky. Zatverdzhena postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 5 serpnia 2020 r. № 695 (v redaktsii postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13 serpnia 2024 r. № 940) [State Strategy for Regional Development for 2021-2027. Approved by Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 695 dated August 5, 2020]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#n11>
6. Plan Vidnovlennia Ukrainy [Plan for the Recovery of Ukraine]. URL: <https://salo.li/CB8aa5A>.
7. Plan dlia Ukraine Facility 2024-2027 [Plan for Ukraine Facility 2024-2027]. Ukrainefacility: sait. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>

8. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zasad derzhavnoi rehionalnoi polityky ta polityky vidnovlennia rehioniv i terytorii. Zakon Ukrainy [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning the Principles of State Regional Policy and Policy for the Restoration of Regions and Territories. Law of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text>

9. Koordynatsiia protsesu vidbudovy ta vidnovlennia z politykoiu rehionalnoho rozvytku v Ukraini. Analichnyi dokument. Traven 2023 roku [Coordination of the reconstruction and recovery process with regional development policy in Ukraine. Analytical document. May 2023]. <https://salo.li/4F9C8FF>.

10. Fediuk V. Mistsevyi ekonomichnyi rozvytok: chomu vazhlyvo rozvyvaty infrastrukturu [Local economic development: why it is important to develop infrastructure]. URL: <https://www.prostir.ua/?library=mistsevyj-ekonomichnyj-rozvytok-chomu-vazhlyvo-rozvyvaty-infrastrukturu>.

Статтю отримано 18 квітня 2025 р.